

УДК 330.342.2

Мироненко Анастасія,
студентка 3 курсу факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
myronenko.anastasiia2020@vnu.edu.ua

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС

У сучасному світі, коли зростає забруднення навколишнього середовища та екологічна криза, виникає потреба в ефективних методах економічного розвитку, які б забезпечували сталість та зменшували негативний вплив на довкілля. Один з таких методів - циркулярна економіка, яка вже стала ключовою стратегією Європейського зеленого курсу.

Європейський зелений курс (European Green Deal) – це амбіційна стратегія Європейського Союзу (ЄС) щодо боротьби зі зміною клімату та забезпечення сталого розвитку. Ця стратегія була запропонована в грудні 2019 року новою президенткою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн та офіційно затверджена у березні 2020 року [1].

Основні цілі Європейського зеленого курсу полягають у тому, щоб до 2050 року ЄС був повністю вуглецево-нейтральним, зменшивши залежність від імпорту енергоресурсів і забезпечивши сталий розвиток для всіх європейських громадян. До ключових стратегій Європейського зеленого курсу належать [2]:

- зменшення викидів вуглецю та досягнення нейтралізації викидів до 2050 р.;
- підвищення енергоефективності та збільшення використання відновлюваних джерел енергії;

- реформування сільського господарства та забезпечення стійкості харчових систем;
- забезпечення збереження та відновлення біорізноманіття та екосистем;
- підтримка інвестицій та інновацій у сталість.

Усі країни-члени ЄС підпадають під стратегію Європейського зеленого курсу. Кожна країна реалізує ці стратегії різними способами відповідно до національних обставин і ресурсів. Проте кожна країна зобов'язана робити внесок у спільну мету нейтралізації викидів вуглецю та забезпечення сталого розвитку. Держави-члени ЄС також співпрацюють з партнерами по всьому світу, щоб забезпечити глобальні дії щодо зміни клімату та сталого розвитку [3; 4].

Низка країн-членів ЄС вже прийняли кроки для впровадження стратегій Європейського зеленого курсу. Наприклад, Данія взяла на себе зобов'язання досягти вуглецевої нейтральності до 2050 року, а Нідерланди зобов'язалися скоротити викиди вуглецю на 49% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року. Франція запровадила нове законодавство щодо боротьби зі зміною клімату, яке передбачає досягнення нейтралізації викидів до 2050 року та заборону нафтових та газових пошуків і видобутку на її території [5]. Процесу декарбонізації сприяє зміна способу виробництва, зменшення використання первинної сировини завдяки переробці. Так, в металургії використання брухту як основної сировини для виробництва сталі може у шість разів зменшити обсяг викидів вуглецю. Тому спостерігаються тенденції придбання металургійними компаніями підприємств, що займаються заготівлею та переробкою брухту; багато країн вводять обмеження на його експорт, а EUROFER пропонує припинити експорт брухту до країн, які не проводять політику відповідно до екологічних та соціальних стандартів ЄС [6].

Крім того, стратегії Європейського зеленого курсу вже почали впроваджуватися відомими компаніями. Наприклад, автомобільний виробник Volkswagen зобов'язався до 2050 року стати повністю

нейтральним у викиданні вуглецю, а гігант електроніки Samsung планує зменшити використання пластику у своїй продукції [7].

Циркулярна економіка – це економічна система, яка забезпечує ефективне використання ресурсів та максимально зменшує відходи і забруднення шляхом створення замкненого циклу, в якому відходи стають вторинними ресурсами. Це означає, що витрати на добування сировини та виробництво виробів зменшуються, а також зменшується негативний вплив на навколишнє середовище. Основні принципи циркулярної економіки полягають в ефективному використанні ресурсів, збереженні та відновленні природних екосистем та зменшенні відходів і забруднення шляхом зменшення кількості відходів та переробки вторинних ресурсів у нові матеріали і вироби [7; 8].

Європейська комісія, як і багато інших організацій, підтримує циркулярну економіку та вважає її одним з ключових елементів зеленого розвитку. У рамках Європейського зеленого курсу було запропоновано кілька стратегій для просування циркулярної економіки, зокрема [1]:

1. Забезпечення продуктів, що тривають довше, а також їх ремонту та обслуговуванню для зменшення відходів.
2. Підтримка переробки відходів, щоб збільшити кількість вторинних ресурсів та зменшити витрати на добування сировини.
3. Запровадження податків на витік ресурсів, що дозволить зменшити споживання ресурсів та збільшити їх ефективне використання.

Циркулярна економіка розрізняє два види матеріального потоку: біологічний та технічний. Біологічний потік полягає в переробці органічних матеріалів, таких як їжа та зелені відходи, в компост та біогаз. Технічний потік, у свою чергу, полягає в переробці виробів та матеріалів, що вже перебувають у вжитку, з метою максимально можливого використання їх ресурсів та зменшення відходів [9].

Перехід до кругової економіки є актуальним і для України. Євроінтеграція вже давно стала стратегічним пріоритетом, і для

досягнення поставленої мети, серед іншого, необхідна адаптація до європейських норм і стандартів [10; 11]. Європейський досвід повинен посприяти українським суб'єктам бізнесу запроваджувати циркулярні принципи у своїй діяльності за допомогою використання інноваційних моделей на основі ресурсоефективності, ресурсозбереження і рециклінгу у різних сферах і галузях [12; 13].

Однак, перехід на циркулярну економіку може бути викликом для підприємств, оскільки вимагає нових технологій та бізнес-моделей. У цьому контексті, податкові стимули можуть стати ефективним інструментом для підтримки впровадження циркулярної економіки [14; 15], забезпечуючи підприємствам більш доступні умови для інвестицій у цей напрямок та стимулюючи зменшення відходів та ефективне використання ресурсів.

Отже, циркулярна економіка та Європейський зелений курс мають великий потенціал для забезпечення сталого розвитку та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Впровадження цих стратегій вимагає змін у різних галузях економіки та суспільства, але це може принести значний позитивний вплив на майбутнє планети та людства.

Список використаної літератури:

1. European Commission. (2020). The European Green Deal. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
2. Європейський Зелений курс та потенційні наслідки його впровадження сусідніми державами для України. URL: http://prismua.org/green_deal_1/
3. Павліха Н. В., Войчук М. В. Концептуальні засади безпеки сталого просторового розвитку: теоретико-методологічний аспект. *Міжнародна економічна безпека України: теорія, методологія, практика. Колективна практика*. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 212 с. С. 161-183.
4. European Commission. (2020). A New Circular Economy Action Plan for a Cleaner and More Competitive Europe. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>
5. European Environment Agency. (2016). Circular Economy in Europe - Developing the Knowledge Base. <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-economy-in-europe>
6. Корнелюк О. Напрямки відновлення металургійного комплексу України на засадах циркулярної економіки. *Rebuild Ukraine: справа всього цивілізованого*

світу: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 15 березня 2023 р.). / ред. Н. В. Павліха. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 156-160. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22240>

7. Ellen MacArthur Foundation. (2012). Towards the Circular Economy: Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition. <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/Ellen-MacArthur-Foundation-Towards-the-Circular-Economy-vol.1.pdf>

8. Pavlikha N., Korneliuk O. World experience of circular economy implementation and prospects for Ukraine. *Economic, social and legal aspects of enterprise management. Context of the political and economic crisis* / scientific editors Monika Dobska, Ryszard Kamiński. Poznań, 2022. P. 155-168. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22295>

9. World Economic Forum. (2020). The Circular Economy Handbook: Realizing the Circular Advantage. <https://www.weforum.org/reports/the-circular-economy-handbook-realizing-the-circular-advantage>

10. Корнелюк О. А. Стратегічні напрями активізації транскордонного співробітництва міських поселень в умовах євроінтеграції. *Інтелект XXI: наук. журн.* Київ, 2019. № 3. С. 9-15. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16546>

11. Інноваційні форми єврорегіонального співробітництва: концептуальні засади та механізми активізації [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Ольга Антонівна Корнелюк, Юлія Віталіївна Петришина. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 214 с.

12. Корнелюк О. Досвід імплементації циркулярних проєктів для відновлення економіки України. *Together united: науковці проти війни: збірник тез доп. I Міжнар. благодійної наук.-практ. конф.* (Луцьк, 20 травня 2022 р.). URL: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=6882280671611806750&btnI=1&hl=uk>

13. Корнелюк О. А. Інноваційні бізнес-моделі та проєкти циркулярної економіки. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень*: Матер. II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Луцьк, 09 листопада 2022 р.). Луцьк, ВНУ імені Лесі Українки, 2022. С. 125-127.

14. Цимбалюк І. О., Луцик В. Д. Податкове стимулювання залучення інвестицій у енергозбереження в Україні. *Еколого-економічні засади раціонального природокористування: теорія та практика реалізації*: кол. моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. С. 45–73.

15. Івашко О. А., Цимбалюк І. О. Податкове стимулювання залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах фінансової нестабільності. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал.* Луцьк: Вежа-Друк, 2016. № 1 (5). С. 80–85.